

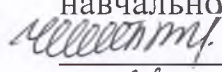
Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Факультет театрального мистецтва

Кафедра театрознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

 Інга Чхатарашвілі-Петраш
« 31 » 08 2026 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОГО
ТЕАТРОЗНАВСТВА

Рівня вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
Галузі знань	<u>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</u>
Спеціальності	<u>В6 Перформативні мистецтва</u>
Спеціалізації	<u>В6.01 Сценічне мистецтво</u>
Освітньої програми	<u>«Театрознавство»</u>

Київ – 2026

Розробник: *Ангелова Ангеліна Олегівна*, професор, доктор філософських наук.

Викладачі: *Ангелова Ангеліна Олегівна*, професор, доктор філософських наук.

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри театрознавства

Протокол від 24.08. 2026 р., № 5

Завідувач кафедри _____ Наталія ВЛАДИМИРОВА
24.08. 2026

РПНД погоджено з гарантом освітньої-професійної програми
"Театрознавство"

Професор, доктор філософських наук _____ Ангеліна АНГЕЛОВА
24.08.2026

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____) (ПІ), протокол від _____.20__ № ____
(підпис)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____) (ПІ), протокол від _____.20__ № ____
(підпис)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____) (ПІ), протокол від _____.20__ № ____
(підпис)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____) (ПІ), протокол від _____.20__ № ____
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні засади сучасного театрознавства» розроблена відповідно до Положення про навчально-методичний комплекс освітніх компонентів у Київському національному університеті театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, затверджене рішенням Вченої ради від 28 травня 2024 р., протокол № 6 (введено в дію наказом від 28.05.2024 № 97-Д).

Найменування показників	Форма навчання	
	денна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова	
Курс	1	
Семестр	I	II
Кількість кредитів ЄКТС	6	3
Загальний обсяг годин	180	90
	Лекційні	
	38	16
	Семінарські	
	10	8
	Самостійна	
	132	66
Вид підсумкового контролю	залік	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – сформувати у здобувача володіння сучасним теоретико-методологічним апаратом гуманітаристики і здатність застосовувати його до аналізу сценічного твору: від герменевтики й семіотики до гендерної та постколоніальної оптики.

Завдання дисципліни:

- визначати предметну сферу сучасного театрознавства, його місце в системі гуманітарного та мистецтвознавчого знання, характеризувати міждисциплінарні зв'язки та можливості використання методів суміжних наук;
- розрізняти основні види театрознавчої діяльності, зокрема наукове дослідження та театральну критику, визначати їх мету, завдання, методологічний інструментарій і специфіку роботи з матеріалом;
- аналізувати розвиток сучасного мистецтва і театру в контексті культурної спадщини першої половини XX століття, застосовувати історико-порівняльний та контекстуальний підходи;
- критично осмислювати основні мистецькі та театральні процеси другої половини XX століття, аналізувати постмодернізм як культурну парадигму та оцінювати вплив критичних теорій на інтерпретацію мистецьких явищ;
- характеризувати соціокультурні трансформації мистецтва і театру початку XXI століття, аналізувати співвідношення постмодерністської та метамодерністської парадигм;
- застосовувати герменевтичний, текстологічний, психоаналітичний і соціологічний підходи до інтерпретації театральнo-сценічного матеріалу, визначати їхні можливості та методологічні обмеження;

- використовувати структуралістський, постструктуралістський і деконструктивний інструментарій для аналізу структури, значень та способів конструювання сценічного твору;
- здійснювати семіотичний і феноменологічний аналіз сценічного твору, досліджувати виставу як подію та застосовувати положення перформативних студій до аналізу сучасних театральних практик;
- застосовувати гендерну оптику для критичного аналізу репрезентацій, ідентичностей і моделей взаємодії у театральному та перформативному мистецтві;
- застосовувати постколоніальну оптику до дослідження українського театру, критично осмислювати колоніальні та постколоніальні способи репрезентації та визначати продуктивність і межі відповідного методологічного підходу;
- обґрунтовувати вибір теоретико-методологічного інструментарію відповідно до мети, завдань і специфіки конкретного театрознавчого дослідження, формулювати наукову гіпотезу та узагальнювати результати аналізу з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

У результаті опанування навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня повинні продемонструвати здатність:

- Визначати місце сучасного театрознавства в системі гуманітарного та мистецтвознавчого знання, характеризувати його предметну сферу, міждисциплінарні зв'язки та можливості використання підходів суміжних наукових галузей.
- Систематизувати та інтерпретувати театральну-сценічний матеріал із використанням фахової термінології та засобів наукового аналізу.
- Критично осмислювати сучасні теоретичні концепції дослідження мистецтва і театру, визначати можливості та межі їх використання для інтерпретації конкретного сценічного матеріалу.
- Порівнювати результати інтерпретації сценічного твору, отримані за допомогою різних теоретико-методологічних підходів, та аргументувати найбільш продуктивний для конкретного дослідження.
- Інтерпретувати театральні та перформативні практики в контексті сучасних культурних процесів із застосуванням гендерної, постколоніальної та інших критичних оптик.
- Розробляти логіку театрознавчого дослідження відповідно до поставленої проблеми, формулювати дослідницькі припущення, систематизувати отримані результати та визначати можливості їх подальшого використання.
- Здійснювати самостійний теоретико-методологічний аналіз сценічного твору або перформативної практики, обґрунтовувати отримані висновки та дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Програмні результати навчання (ПРН):

– ПР02. Застосовувати знання теорії, принципів, методів та понять з різних предметних галузей для розв'язання завдань і проблем у галузі перформативного мистецтва, зокрема театрознавства.

– ПР04. Володіти фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, методикою проведення наукових досліджень, проводити аналіз і систематизацію фактологічного матеріалу театральнo-сценічної культури та перформативних практик.

– ПР07. Володіти знаннями для визначення ефективності та апробації сучасних теоретичних підходів та концепцій інтерпретації феноменів культурно-мистецьких процесів.

– ПР09. Здійснювати аргументований науково-критичний аналіз творів сценічного мистецтва та перформативних практик.

– ПР10. Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу; дотримуватися принципів академічної доброчесності; узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у мистецьку практику; виявляти практичні та теоретичні особливості наукової гіпотези.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення – освітньо-комунікативні платформи Moodle, Zoom.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт			
	Денна форма навчання			
	усього	В тому числі		
лекції		семінари	сам. робота	
1 курс, I семестр				
Тема 1. Мистецтвознавство в системі наук, предметна сфера мистецтвознавства.	28	6	-	22
Тема 2. Походження, структура, особливості мистецтвознавства.	30	6	2	22
Тема 3. Дослідження сучасного мистецтва в контексті культурної спадщини 1-ї половини ХХ ст.	30	6	2	22
Тема 4. Осмислення новітніх тенденцій у мистецтві 2-ї пол. ХХ ст. Постмодернізм як парадигма культури.	30	6	2	22
Тема 5. Соціокультурний контекст та загальні тенденції розвитку мистецтва початку ХХІ ст. Метамодернізм.	32	8	2	22
Тема 6. Герменевтика, текстологія. Психоеаналітична теорія.	30	6	2	22
Разом за I семестр	180	38	10	132
1 курс, II семестр				
Тема 7. Структуралізм, постструктуралізм та деконструкція.	24	4	2	18
Тема 8. Семіотика та феноменологія у мистецтвознавстві.	22	4	2	16
Тема 9. Гендерні дослідження мистецтва.	22	4	2	16
Тема 10. Постколоніальні дослідження мистецтва в Україні та світі.	23	4	2	16
Разом за II семестр	90	16	8	66
УСЬОГО	270	54	18	198

4. Програма навчальної дисципліни

1 курс, I семестр

Тема 1. Театрознавство в системі наук, предметне поле театрознавчих досліджень

Стислий зміст: Театрознавство як гуманітарна дисципліна. Місце театрознавства в системі мистецтвознавчих дисциплін. Зв'язки з іншими дослідженнями соціокультурної діяльності: філософією, психологією, психофізіологією, соціологією, політологією, педагогікою, історією тощо. Методологічний взаємозв'язок театрознавства з літературознавством, культурологією і мистецтвознавством. Предметне поле та структура досліджень теорії, історії та практики сценічної культури: драматургія, акторське, режисерське, декораційне мистецтва, театральна архітектура, освіта, організація театральної справи, театральна критика та журналістика тощо.

Основні поняття / ключові слова: мистецтвознавство, театрознавство, види мистецтв, часопросторові мистецтва, методологія, мистецтвознавчий та театрознавчий дискурс.

Рекомендована література: осн. 1, 12, 15; дод. 10, 20.

Тема 2. Походження, структура, особливості театрознавства.

Стислий зміст: Специфіка театрознавства як дослідження часопросторового виду мистецтва, яке не піддається абсолютній фіксації. Неозначеність та полісемантичність поняття театр. Театрознавчий дискурс: історичний, теоретичний і критичний складові. Зміна аспектів дослідження, залежно від потреб сценічного мистецтва і суспільства.

Генезис театрознавства, його відокремлення від мистецтвознавства, культурології та філологічних досліджень. Доакадемічний та академічний періоди розвитку театрознавства. Театрознавство як міждисциплінарне поле.

Основні поняття / ключові слова: історіографія, театрознавство, мистецтвознавство, часопросторові мистецтва, художня критика, театрознавчий дискурс, теорія гри.

Рекомендована література: осн. 5, 11, 18; дод. 3, 10, 18.

Семінар 1. Теоретичні засади художньої критики

Стислий зміст: художня критика як феномен суспільного життя. Виникнення та еволюція художньої критики. Вплив художньої критики на мистецький процес та формування смаків споживачів художнього продукту. Методологія театральної критики. Консервативна позиція в театрознавстві: театр як специфічний предмет, що потребує системного підходу та специфічного набору наукових методів дослідження. Недоречність стихійної театральної критики.

Основні поняття / ключові слова: театрознавство, мистецтвознавство, часопросторові мистецтва, театрознавчий дискурс, теорія гри.

Питання для обговорення:

1. Художня критика як феномен суспільного життя: функції, вплив на мистецький процес і формування смаків публіки.

2. Методологія театральної критики: чим критичний розбір вистави відрізняється від театрознавчого дослідження.

3. Консервативна позиція в театрознавстві: театр як специфічний предмет, що потребує системного підходу і власного набору наукових методів; чому стихійна театральна критика для театрознавства недоречна.

Завдання до семінару: Доповідь (до 5 хв) з тезами за одним із питань плану на матеріалі однієї вистави: описати її двічі – як театральний критик і як театрознавець – і на цьому прикладі показати, які функції виконує критика і на кого вона впливає (питання 1), чим критичний розбір відрізняється від театрознавчого аналізу за поняттями й адресатом (питання 2), чого стихійна критика у виставі не бачить без системного підходу (питання 3). Джерела, використані в самостійній роботі СР2, для доповіді не беруться. До решти питань підготуватися для участі в обговоренні. Опонент перевіряє, чи розрізняє доповідач оцінку й аналіз.

Тема 3. Дослідження сучасного мистецтва в контексті культурної спадщини 1-ї половини ХХ ст.

Стислий зміст: революція в мистецтві початку ХХ ст. Становлення модернізму та його мистецтвознавче осмислення: «нове мистецтво» (Art Nouveau), «югендстиль» (Jugendstil), «сецесія» (Sezessionsstil), «стиль ліберті» (Stile Liberty), модернізм (modernismo). Основні естетичні принципи модернізму в мистецтві. Періоди становлення модерну. «Зрілий» модерн (початок ХХ ст.). Експериментальний модернізм. Кубізм, футуризм, імажинізм, сюрреалізм, абстракціонізм, фовізм як відносно самостійні напрями та течії модернізму. Основні тенденції розвитку мистецтва ХХ ст.: загальна тенденція до перегляду основ мистецтва, максимальне авторське самовираження, пошуки нових способів пізнання і розкриття справжнього сенсу буття засобами мистецтва, філософсько-естетичні, космологічні, гносеологічні пошуки художників; оновлення форм самого мистецтва; експериментаторство з засобами художньої виразності тощо. Актуальність культурної спадщини 1 половини ХХ ст. для сучасного мистецтва.

Основні поняття / ключові слова: модернізм, арт-нуво, кубізм, футуризм, сюрреалізм, абстракціонізм, фовізм.

Рекомендована література: осн. 13, 18; дод. 5, 7, 8, 21.

Семінар 2. Історичні контексти мистецтва

Стислий зміст: спадкоємність, традиції, новаторство в мистецтві. Тлумачення мистецтвознавчих термінів і понять через історичний контекст, соціокультурні реалії, ментально-психологічні особливості та повсякденне життя минулих часів. Запозичення, асиміляція та еклектичне відтворення взірців мистецтва минулого в сучасній творчості. Метод періодизації у мистецтвознавстві: критерії розподілу на основні етапи розвитку мистецького явища. Історико-етимологічний та компаративний підходи у мистецтвознавстві та театрознавстві. Історико-типологічний та історико-системні методи в мистецтвознавстві.

Основні поняття / ключові слова: метод, методика, методологія, прийом, традиційна та новаторська культура.

Питання для обговорення:

1. Спадкоємність, традиції і новаторство в мистецтві: модернізм першої половини ХХ ст. як спадщина для сучасного мистецтва.

2. Тлумачення мистецтвознавчих термінів через історичний контекст, соціокультурні реалії і повсякденне життя минулих часів – на прикладі назв модерну: «нове мистецтво», «югендстиль», «сецесія», «стиль ліберті».

3. Запозичення, асиміляція та еклектичне відтворення взірців мистецтва першої половини ХХ ст. у сучасній творчості, зокрема сценічній.

4. Метод періодизації: критерії розподілу мистецького явища на етапи розвитку – на прикладі однієї течії модернізму або творчості одного митця.

5. Історико-етимологічний і компаративний підходи в мистецтвознавстві та театрознавстві.

6. Історико-типологічний та історико-системний методи: як вони дають змогу описати кубізм, футуризм, сюрреалізм, абстракціонізм і фовізм як відносно самостійні течії модернізму.

Завдання до семінару: Підготувати доповідь (7–10 хв) з тезами за одним із питань плану на конкретному матеріалі – творі, течії чи сценічній практиці першої половини ХХ ст. або сучасному творі, що відтворює взірці модерну; у доповідях за питаннями 4–6 застосувати до цього матеріалу названий у питанні метод. Матеріал має бути відмінним від праці, проаналізованої в самостійній роботі СРЗ. До решти питань підготуватися для участі в обговоренні; кожен здобувач також опонує одній доповіді.

Тема 4. Осмислення новітніх тенденцій у мистецтві 2-ї пол. ХХ ст. Постмодернізм як парадигма культури.

Стислий зміст: постмодернізм та його альтернативні визначення («втомлена епоха», «ентропійна» культура). Постмодернізм як парадигма сучасної культури, що виникла в 70-ті роки ХХ ст. Філософсько-естетична основа постмодернізму. Постмодернізм як теорія в працях Ж. Бодріяра «Система речей» (1968), Ж.-Ф. Ліотара «Ситуація постмодерну» (1979) та «Спір» (1984), П. Слотердайка «Чарівне дерево» (1985). Концепція Й. Гейзінги та грайливість в підході до мистецької діяльності. Соціокультурний контекст формування постмодернізму. Стиль життя та відчуття світу у післявоєнного покоління. Контркультура: бітники, рух хіппі та сексуальна революція, «нові ліві». Комунарно-екологічний рух. Формування споживацького суспільства та маскульту. Фемінізм у мистецтві, а також наростання активності етнічних меншин (1980-і) і соціальних груп. Характерні риси постмодернізму. Орієнтація постмодерної культури і на «масу», і на «еліту» суспільства. Суттєвий вплив мистецтва на позахудожні сфери людської діяльності (політику, релігію, інформатику тощо). Стильовий плюралізм. Широке цитування у своїх творах мистецтва попередніх епох. Іронізування над художньою традицією минулих століть. Основні тенденції розвитку світового мистецтва другої половини ХХ ст.

Основні поняття / ключові слова: модернізм, постмодернізм, контркультура, маскультура, стильовий плюралізм, структуралізм, деконструкція, постструктуралізм, цитування, неоміфологізм.

Рекомендована література: осн. 3, 7, 8, 20; дод. 1, 2, 4, 12, 19.

Семінар 3. Постмодернізм як парадигма культури. Марксизм та його критика в сучасному мистецтвознавстві

Перша частина заняття (питання 1–3) проводиться за змістом теми 4, друга (питання 4–6) присвячена марксистській традиції в мистецтвознавстві та її критиці.

Стислий зміст другої частини: Франкфуртська школа: Теодор Адорно, Макс Горькаймер, Герберт Маркузе, Еріх Фромм, Вальтер Беньямін про мистецтво. Соцреалізм як метод творення та інтерпретації. Формальний аналіз та його критика. Мистецьке явище у системі зв'язків з політичними, культурними й іншими обставинами доби.

Основні поняття / ключові слова: матеріалізм, соціалістичний реалізм, формальний аналіз, історичний контекст, діалектика, класова боротьба, франкфуртська школа, мультикультуралізм, консервативне мислення.

Питання для обговорення:

1. Постмодернізм як парадигма культури: альтернативні визначення («втомлена епоха», «ентропійна» культура) і філософсько-естетичні засади (Ж. Бодріяр, Ж.-Ф. Ліотар).

2. Соціокультурний контекст формування постмодернізму: контркультура, «нові ліві», споживацьке суспільство і масова культура.

3. Характерні риси постмодернізму – стильовий плюралізм, цитування, іронізування над художньою традицією, орієнтація і на «масу», і на «еліту» – та їх вияв у сценічному мистецтві.

4. Франкфуртська школа про мистецтво: критика «культурної індустрії» і масової культури (Т. Адорно, М. Горькаймер, Г. Маркузе, Е. Фромм, В. Беньямін).

5. Соцреалізм як метод творення та інтерпретації; формальний аналіз та його критика.

6. Мистецьке явище в системі зв'язків з політичними й культурними обставинами доби: можливості й межі марксистського підходу після постмодерної недовіри до «великих наративів».

Завдання до семінару: Підготувати доповідь (7–10 хв) з тезами за одним із питань плану. Доповіді першої частини застосовують поняття питання до конкретного мистецького твору або проєкту другої половини ХХ ст. і показують, які його ознаки ці поняття пояснюють; доповіді другої застосовують марксистський підхід до конкретного твору, зокрема створеного за канонами соцреалізму, і показують, що цей підхід у творі пояснює, а чого не бачить. Матеріал має бути відмінним від тексту, проаналізованого в самостійній роботі СР4. До решти питань підготуватися для участі в обговоренні; кожен здобувач також опонує одній доповіді.

Тема 5. Соціокультурний контекст та загальні тенденції розвитку мистецтва початку ХХІ ст. Метамоделізм.

Стислий зміст: Економічні та технологічні трансформації нового тисячоліття, процеси міграції та глобалізації. Зміни ідей культурної демократії та централізованої культурної політики: від гасла «культура для всіх» (культурна демократія) до нової мети – «культура для кожного». Комп'ютеризація, мережа Інтернет та становлення постіндустріального суспільства. Метисація,

креолізація, гібридизація, синкретизм у культурі початку XXI ст. Розвиток нетрадиційних видів мистецтва. Масюрреалізм. Максималізм. Неоекспресіонізм. Саунд-арт. Трансавангард. Фрактальна графіка. Арт-фемінізм. Мейл-арт. Фотореалізм. Відео-арт. Голографія. Енвайронмент і лендарт. Стріт-арт. Медитативний живопис. Акціонізм. Концептуалізм. Оп-арт. Рівні маскульту – кітч-, мід- та арт-культура. Нет-арт. Шок-арт. Арт-інтервенція. Концептуальне мистецтво, мінімалізм. Колаж, фотомонтаж, інсталяція, перформанс, хепенінг. Метамодернізм як спроба концептуального оновлення постмодернізму. Маніфест метамодернізму (Л. Тернер) і «Нотатки про метамодернізм» (Т. Вермюлен, Р. ван ден Аккер). Метамодерний плюралізм, визнання та прийняття будь-яких позицій, напрямів; використання спадку минулого, комбінація різних елементів, гра та іронія, цитатність, відсилки до інших артефактів. «Нова щирість».

Основні поняття / ключові слова: метамодернізм, акціонізм, концептуалізм, перформанс, хепенінг, нова щирість, постіронія, мережева культура.

Рекомендована література: осн. 6, 8; дод. 5, 14, 15.

Семінар 4. Від постмодернізму до метамодернізму: проблеми методологічного аналізу

Стислий зміст: основні риси постмодернізму. Постмодернізм у різних видах мистецтва. Метамодернізм як оновлення постмодернізму в умовах глобалізму та діджиталізації. Метамодернізм та поява нових видів мистецтва.

Основні поняття / ключові слова: постмодернізм, метамодернізм, осциляції, діджитальна культура, глокалізація, неофабулізм, транссентименталізм, постіронія, нова щирість, інтерактивність.

Питання для обговорення:

1. Основні риси постмодернізму і їх вияв у різних видах мистецтва: що з постмодерної поетики лишається чинним на початку XXI ст.
2. Метамодернізм як оновлення постмодернізму в умовах глобалізму та діджиталізації: осциляція між іронією і щирістю, «нова щирість», постіронія.
3. Метамодернізм і нові види мистецтва: що справді виникло в мережевій і цифровій культурі (нет-арт, інтерактивні практики), а що є переосмисленням форм другої половини XX ст. – перформансу, хепенінгу, відео-арту, інсталяції.
4. Проблеми методологічного аналізу: за якими ознаками відрізнити метамодерний твір від постмодерного і чи є метамодернізм окремою парадигмою, а не пізнім етапом постмодернізму.
5. Від «культури для всіх» до «культури для кожного»: як зміна культурної політики і глобалізація позначаються на сценічному мистецтві початку XXI ст.

Завдання до семінару: Підготувати доповідь (7–10 хв) з тезами за одним із питань плану на матеріалі конкретного твору або проєкту початку XXI ст. – сценічного, візуального чи мережевого, – обґрунтувавши, які його ознаки постмодерні, а які метамодерні. Твір має бути відмінним від прикладів статті, проаналізованої в самостійній роботі СР5. До решти питань підготуватися для участі в обговоренні; кожен здобувач також опонує одній доповіді.

Тема 6. Герменевтика, текстологія. Психоаналітична теорія.

Стислий зміст: Фрідріх Шлеєрмахер та Г.-Г. Гадамер про розуміння та інтерпретацію творів мистецтва. Герменевтика. Текстологія. Відхід від літературної основи в сценічному мистецтві. Театральний текст як невербальне висловлювання. Текст як відкрита система: її авторський, драматургічний, режисерський, сценографічний, акторський компоненти. Герменевтичний підхід у театральній критиці: тлумачення авторської концепції для глядача. «Смерть автора» (1967) Р. Барта та переосмислення ролі критика як медіатора між творцем та реципієнтом. Формула «п'єса – вистава – інтерпретація». Соціологічні моделі театру: символічний інтеракціонізм і теорія гри. Юліус Баб та його твір «Das Theater der Gegenwart» (Театр сучасності, 1928). Ервінг Гоффман: «The Presentation of Self in Everyday Life» («Презентація себе в повсякденному житті», 1959). Психоаналітична теорія К. Г. Юнга, З. Фрейда. Мистецтвознавство та психоаналіз. Жак Лакан та його вплив на театральну теорію «Стадія дзеркала як формотворчий чинник Я» (1949).

Основні поняття / ключові слова: театральний текст, контекст, інтертекст, підтекст, конотації, теорія гри, ідейний зміст, художній метод, художня форма, сублімація, Ерос і Танатос, архетип, міфологема.

Рекомендована література: осн. 2, 4, 5, 9; дод. 2, 9.

Семінар 5. Герменевтика, психоаналіз і соціологічні моделі театру в аналізі вистави

Питання для обговорення:

1. Проблема розуміння та інтерпретації твору мистецтва: Ф. Шлеєрмахер і Г.-Г. Гадамер.
2. Театральний текст як невербальне висловлювання і відкрита система: авторський, драматургічний, режисерський, сценографічний, акторський компоненти; формула «п'єса – вистава – інтерпретація».
3. «Смерть автора» Р. Барта і роль критика як медіатора між творцем і реципієнтом.
4. Соціологічні моделі театру: символічний інтеракціонізм і теорія гри (Ю. Баб, Е. Гоффман, Й. Гейзінга).
5. Психоаналіз (З. Фрейд, Ж. Лакан) і аналітична психологія К. Г. Юнга в аналізі сценічного образу: сублімація, «стадія дзеркала», архетип, міфологема.

Завдання до семінару: Підготувати доповідь (7–10 хв) з тезами за одним із питань плану, застосувавши відповідний підхід до однієї вистави (перегляд наживо або повний відеозапис), відмінної від вистави, інтерпретацію якої проаналізовано в самостійній роботі СР6. До решти питань підготуватися для участі в обговоренні; кожен здобувач також опонує одній доповіді: перевіряє, чи не підмінено інтерпретацію вистави переказом п'єси.

1 курс, II семестр

Тема 7. Структуралізм, постструктуралізм та деконструкція.

Стислий зміст: формалізм та його критика. Структурний аналіз вистави, дослідження засобів художньої виразності театального тексту як досвід логічного обґрунтування творчої концепції. Зв'язок формального висловлення творців сценічного дійства та його смислового навантаження. Театральна теорія

та лінгвістичний структуралізм Ф. де Сосюра, Е. Бенвеніста, Н. Хомського, Р. Якобсона. Марвін Карлсон «Speaking in Tongues: Languages at Play in the Theatre» (2006): мова як стилістичний та формоутворюючий засіб. Метод деконструкції (Ж. Дерида) у мистецтвознавстві. Неоднозначність інтерпретації: деконструкція як метод виявлення прихованих протиріч.

Основні поняття / ключові слова: мистецький світ, цілісність, номінація, індивідуальна міфологія, пам'ять жанру, деконструкція, децентрація, дискурс, ризома.

Рекомендована література: осн. 7, 14, 19; дод. 12, 18.

Семінар 6. Структуралізм і деконструкція в аналізі сценічного твору

Питання для обговорення:

1. Формалізм та його критика; структурний аналіз вистави як досвід логічного обґрунтування творчої концепції.

2. Лінгвістичні теорії – структуралізм Ф. де Сосюра, Р. Якобсона, Е. Бенвеніста і генеративна граматики Н. Хомського – і театральна теорія: що з мовознавчого апарату переноситься на сцену і де він перестає працювати.

3. Мова як стилістичний і формотворчий засіб театру: дослідження М. Карлсона «Speaking in Tongues».

4. Метод деконструкції Ж. Дерида в мистецтвознавстві: виявлення прихованих суперечностей, бінарних опозицій і їх зміщення.

5. Неоднозначність інтерпретації: де пролягає межа між деконструктивним прочитанням і довільним тлумаченням.

Завдання до семінару: Підготувати доповідь (7–10 хв) з тезами за одним із питань плану, виконавши структурний або деконструктивний розбір конкретної вистави чи фрагмента театального тексту, відмінного від матеріалу праці, проаналізованої в самостійній роботі СР7. До решти питань підготуватися для участі в обговоренні; кожен здобувач також опонує одній доповіді: перевіряє, чи не зведено метод до термінології без аналізу.

Тема 8. Семіотика та феноменологія у мистецтвознавстві.

Стислий зміст: Празький лінгвістичний гурток. Аналітична та інтегративна концепції театальної семіотики та її представники: французькі дослідники Р. Барт, А. Юберсфельд, польські семіотики Й. Брах, Т. Ковзан, З. Осінський. Семіотична школа Умберто Еко. «Читати театр» (1977) А. Юберсфельд. Актантний аналіз. Семіотична тріада «знак – об'єкт – інтерпретант» Ч. Пірса. Театральна семіотика Е. Фішер-Ліхте. Іконологічний метод: тлумачення семантики знаків мистецького твору у знаковому полі доби. Феноменологічний метод в театрознавстві (Едмунд Гуссерль, Роман Інгарден).

Основні поняття / ключові слова: семіотична система, моделі знака, знаки-індекси, іконічні знаки, знаки-символи, семіозис, реципієнт, інтерпретант, актант, актантна модель, висловлювання, знак театральний, код театральний, комунікація театральна, мінімальна одиниця, система сценічна, формалізація, ноумен і феномен, феноменологічний підхід.

Рекомендована література: осн. 15, 20; дод. 9, 11, 18, 22.

Семінар 7. Семіотика і феноменологія сцени. Перформативні дослідження

Перша частина заняття (питання 1–3) проводиться за змістом теми 8, друга (питання 4–6) присвячена перформативним дослідженням, які переносять увагу зі знака на виставу як подію.

Стислий зміст другої частини: відмова від домінування змісту та сенсу в постдраматичному театрі як нові виклики театрознавчих досліджень. Перформативність у сучасній мистецькій практиці. Перформативна теорія культури як альтернатива постструктуралізму. «Теорія перформансу» і «Майбутнє ритуалу» Річарда Шехнера, його «Dionysus in 69». Трансгресія художніх форм. Перформативна теорія Е. Фішер-Ліхте «Естетика перформативності» (2004) та її критика. Роузлі Голдберг «Performance Art: From Futurism to the Present».

Основні поняття / ключові слова: постдраматичний театр, перформативний поворот, ритуалізм, трансгресивне мистецтво, акціонізм, хепенінг.

Питання для обговорення:

1. Празький лінгвістичний гурток і дві концепції театральної семіотики – аналітична та інтегративна; французька (Р. Барт, А. Юберсфельд) і польська (Й. Брах, Т. Ковзан, З. Осінський) школи.

2. Актантний аналіз («Читати театр» А. Юберсфельд) і семіотична тріада Ч. Пірса «знак – об'єкт – інтерпретант»: як вони працюють на матеріалі вистави.

3. Феноменологічний метод у театрознавстві (Е. Гуссерль, Р. Інгарден): вистава як досвід сприйняття.

4. Відмова від домінування змісту та сенсу в постдраматичному театрі (Г.-Т. Леман) як виклик театрознавчим дослідженням.

5. «Естетика перформативності» Е. Фішер-Ліхте та її критика; перформативна теорія культури як альтернатива постструктуралізму.

6. Теорія перформансу Р. Шехнера і його «Dionysus in 69»; Р. Голдберг про мистецтво перформансу; трансгресія художніх форм.

Завдання до семінару: Підготувати доповідь (7–10 хв) з тезами за одним із питань плану. Доповіді першої частини містять семіотичний або феноменологічний аналіз конкретної вистави, доповіді другої – аналіз перформансу чи постдраматичної вистави як події. Матеріал має бути відмінним від праці, проаналізованої в самостійній роботі СР8. До решти питань підготуватися для участі в обговоренні; кожен здобувач також опонує одній доповіді: перевіряє, чи відповідає опис вистави обраному методу – у семіотичному аналізі чи розрізнено сценічний знак і враження, у феноменологічному й перформативному чи описано подію сприйняття, а не перелік прийомів.

Тема 9. Гендерні дослідження мистецтва.

Стислий зміст: гендерні дослідження як міждисциплінарна царина знання. Основні поняття та методи гендерних досліджень. Феміністична критика. Застосування методології гендерних досліджень у теорії та практиці мистецтвознавства та театрознавства. Крістофер Бальме про hidden history (приховану історію), тобто роль жінки в театральному процесі. Переосмислення

теорії та історії сценічного мистецтва «з жіночої перспективи». Фем-драматургія та її оцінка театральною теорією. Феміністична інверсія.

Основні поняття / ключові слова: гендерні стереотипи, гендерні ролі, фемінність, маскуліність, сексизм, гендерна нерівність та дискримінація, феміністична критика.

Рекомендована література: осн. 1, 2, 9, 10, 16; дод. 6, 13.

Семінар 8. Гендерна оптика в театрознавчому аналізі

Питання для обговорення:

1. Гендерні дослідження як міждисциплінарна царина знання: основні поняття і методи.

2. Феміністична критика і переосмислення теорії та історії сценічного мистецтва «з жіночої перспективи»; поняття «прихованої історії» (hidden history) у феміністичній історіографії театру (за К. Бальме).

3. Фем-драматургія та її оцінка театральною теорією; феміністична інверсія.

4. Гендерні стереотипи і гендерні ролі на сцені: як виявити їх у конкретній виставі й не підмінити аналіз оцінкою.

Завдання до семінару: Підготувати доповідь (7–10 хв) з тезами за одним із питань плану на матеріалі конкретної вистави, драматургічного тексту або творчого шляху жінки в театрі, з опертям на фахові джерела; матеріал має бути відмінним від тексту, проаналізованого в самостійній роботі СР9. До решти питань підготуватися для участі в обговоренні; кожен здобувач також опонує одній доповіді: перевіряє, чи спирається аналіз на матеріал, а не на загальні твердження.

Тема 10. Постколоніальні дослідження мистецтва в Україні та світі.

Стислий зміст: витоки та джерела постколоніалізму. Теоретичні засади постколоніалізму. Теоретики постколоніалізму. Едвард Саїд «Орієнталізм», Франц Фанон «Чорна шкіра, білі маски» (1952), «Гнані і голодні» (1961). Колоніальний тиск на залежні культури, антиколоніальний спротив імперському впливові. Методологія постколоніальних досліджень як стратегія пізнання. Антропологія театру та постколоніальні дослідження Крістофера Бальме: дискурсивний аналіз, базований на плюралізмі методів. Постколоніальна критика європоцентричного погляду на театр. Постколоніалізм в Україні. Важливість постколоніального дискурсу для сучасного українського театрознавства.

Основні поняття / ключові слова: постколоніалізм, геокультура, геополітика, антиколоніальний спротив, європоцентризм, негритюд, дослідження травми, деколоніальний вибір.

Рекомендована література: осн. 1, 6, 16, 17; дод. 6, 16, 17.

Семінар 9. Постколоніальна оптика й українське театрознавство

Питання для обговорення:

1. Витоки і теоретичні засади постколоніалізму: «Орієнталізм» Е. Саїда, праці Ф. Фанона.

2. Колоніальний тиск на залежні культури й антиколоніальний спротив імперському впливові: український досвід.

3. Постколоніальна критика європоцентричного погляду на театр; антропологія театру і дискурсивний аналіз К. Бальме.

4. Постколоніальний дискурс у сучасному українському театрі й театрознавстві.

5. Продуктивність і межі постколоніального прочитання: як не звести сценічний твір до політичного висловлювання.

Завдання до семінару: Підготувати доповідь (7–10 хв) з тезами за одним із питань плану, застосувавши постколоніальну оптику до конкретного українського сценічного матеріалу – вистави, репертуару театру або творчої постаті, – відмінного від матеріалу праці, проаналізованої в самостійній роботі СР10. До решти питань підготуватися для участі в обговоренні; кожен здобувач також опонує одній доповіді: перевіряє історичну коректність аргументів.

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях

Критерії оцінювання	Бали (I семестр)	Бали (II семестр)
Глибоке та всебічне розкриття теми семінару з урахуванням різноманіття та унікальності методології досліджень перформативних мистецтв. Здобувач демонструє впевнене володіння фаховою термінологією, здатність до системного аналізу, високої культури наукової дискусії. Виклад матеріалу характеризується логічністю, змістовністю та аргументованістю авторських тез.	12-14	7
Здобувач виявляє лише загальну обізнаність із темою, демонструючи обмежений обсяг знань. У відповідях спостерігається брак термінологічної суворості та порушення логіки викладу. Потенціал для розкриття проблем сучасної методології театрознавства використано неповністю; наявні суттєві зауваження до коректності формулювань та глибини аналізу.	8-11	5-6
Поверховість у володінні матеріалом та обмеженість знань; значна кількість неточностей у формулюваннях. Відповіді формалізовані й свідчать про необізнаність із сучасними методами досліджень; володіння понятійним апаратом є поверховим.	4-7	3-4
Майже повна відсутність знань чи наявність серйозних помилок під час презентації матеріалу, нерозуміння ключових понять і термінів.	1-3	1-2
Завдання відсутнє	0	

5. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: розповідь, лекція, пояснення, бесіда, дискусія;
- наочний: перегляд документації, демонстрація ілюстрацій, відеоматеріалів;
- аналітичний: робота з літературою, аудіо-відеоматеріалами;
- проблемний: визначення і вирішення проблемної ситуації;
- мистецтвознавчі: інтертекстуальний аналіз; герменевтичний аналіз; феноменологічний аналіз; семіотичний аналіз; метод жанрового аналізу;

антропологічний аналіз; структурний аналіз та метод деконструкції; інтермедіальний аналіз; постколоніальний аналіз; гендерний аналіз; стилістичний аналіз; інтерпретаційний аналіз.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Макс. Кількість балів
1-10	Самостійне опрацювання рекомендованої літератури	доповідь на семінарських заняттях / відповіді на заліку та екзамені	-

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Оцінювання успішності здобувачів реалізується через механізми поточного та підсумкового (семестрового) контролю. Поточні бали накопичуються протягом семестру в процесі проведення лекційних та семінарських занять, фіксуючи рівень теоретичного та практичного засвоєння матеріалу здобувачами.

Поточне оцінювання роботи здобувачів впродовж семестрів відбувається за допомогою експрес-опитувань, доповідей на семінарах.

Підсумковий контроль (I семестр) – залік (за результатами роботи в семестрі).

Підсумковий контроль (II семестр) – екзамен.

Орієнтовний перелік питань при підсумковому оцінюванні (для екзамену):

1. Театрознавство як наукова та практична діяльність
2. Доакадемічні знання про театр часів Середньовіччя та Відродження
3. Місце театрознавства в системі мистецтвознавчих дисциплін.
4. Методологічний взаємозв'язок театрознавства з літературознавством, культурологією і мистецтвознавством.
5. Предметне поле та структура досліджень теорії, історії та практики сценічної культури.
6. Генезис театрознавства, його відокремлення від мистецтвознавства, культурології та філологічних досліджень.
7. Протонаукові погляди на театр як ритуал і видовище.
8. Античні мислителі про місію театру
9. Гуманісти про античну сцену, учену комедію та перші опери.
10. Класицистичні трактати та маніфести. Нормативна естетика.
11. Г.Ф. Гегель, Г. Фрайтаг про театральну драматургію.
12. 36 драматичних ситуацій Ж. Польті.

13. Поява та розвиток театральної критики. Виникнення театральної періодики.
14. Теоретичні засади театральної критики.
15. Морально-етичні принципи роботи театрального критика.
16. Вплив позитивізму на осмислення театрального мистецтва.
17. Фізіологічні нариси та культурно-історична школа в українському театрознавстві.
18. Видатні українські театрознавці XIX – першої половини XX ст.
19. Українське театрознавство другої половини XX ст.
20. Теорії рецепції театрального тексту.
21. Роль очікувань і культурних кодів у сприйнятті вистави.
22. Театральна герменевтика.
23. Театральний текст як багатокомпонентне висловлювання.
24. Соціологічні моделі театру: символічний інтеракціонізм і теорія гри.
25. Феноменологічний метод в театрознавстві
26. Театральна семіотика.
27. Актантний аналіз
28. Театральна антропологія: Гротовський, Барба, Прадье.
29. Формалізм та його критика.
30. Структурний аналіз вистави
31. Перформативна теорія і театрознавство.
32. Психоаналіз та його інтерпретації в дослідженні сцени.
33. Методологія гендерних досліджень у теорії та практиці театрознавства.
34. Інтермедіальні дослідження сценічного мистецтва.
35. Театр та література, театр і музичне мистецтво.
36. Театр і кінематограф: взаємовплив.
37. Театр і міграція: національна ідентичність і транснаціональність

Критерії оцінювання при підсумковому контролі (екзамен)

Критерії оцінювання	Бали
Вичерпне та системне викладення теоретичного матеріалу, демонстрація ґрунтовних знань предмета. Обґрунтованість і доцільність обраної методології дослідження. Культура академічного висловлювання: логічність, чіткість формулювань, належна доказова база та впевнене оперування науковими референсами.	40
Переважно повний виклад матеріалу та демонстрація достатнього обсягу знань за наявності поодиноких неточностей (не більше трьох). Відповіді на ключові питання теми можуть бути не вичерпними; спостерігаються певні порушення логіки викладу або недостатня чіткість окремих формулювань. Наведена аргументація та приклади є загалом переконливими.	31-39
Неповний виклад матеріалу, що демонструє фрагментарний рівень знань із наявністю понад трьох суттєвих помилок чи неточностей у ключових аспектах теми. Відповіді на запитання не є вичерпними. У формулюваннях спостерігаються значні логічні огріхи (частковий паралогізм) і брак чіткості; наведена аргументація є непереконливою.	21-30
Відповіді здобувача містять значні суперечності, що не дозволяють розкрити сутність теми. Наведені дефініції є некоректними з погляду формальної логіки та позбавлені змістовного навантаження. Залучена аргументація не є доцільною або лише частково відповідає загальній проблематиці питання.	11-20

Мінімальний обсяг викладеної інформації, що свідчить про поверхневі знання та загальну необізнаність із темою. Демонструється некоректне застосування методів театрознавчих досліджень. Відповіді містять значну кількість суттєвих помилок і неточностей, характеризуються порушенням логіки (алогізмом) таповною непереконливістю аргументації.	1-10
Відповідь невірна або відсутня	0

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі

1 курс, I семестр							
Вид роботи	T1	T2	T3	T4	T5	T6	Сума
Експрес-опитування	5	5	5	5	5	5	30
Семінарське заняття	-	14	14	14	14	14	70
Разом							100

1 курс, II семестр					
Вид роботи	T7	T8	T9	T10	Сума
Експрес-опитування	5	5	5	5	20
Семінарське заняття	7	7	7	7	40
Екзамен					40
Разом					100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	Середній (репродуктивний)
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	Низький (рецептивно-продуктивний)

9. Рекомендована література

Основна література

1. Бальме К. Вступ до театрознавства / Крістофер Бальме ; пер. з нім. В. Кам'янця ; ідея вид., наук. ред. Б. Козака ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т культури і мистецтв. Львів : ВНТЛ-Класика, 2008. 269 с.
2. Батлер Дж. Гендерний клопіт: фемінізм та підриг тожсамості / пер. з англ. Д. Король, М. Межевікіної, Л. Куріної ; за ред. М. Дмитрієвої. Київ : Ентис, 2003. 223 с.
3. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція / пер. з фр. В. Ховхун. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 230 с.
4. Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика : вибрані твори / пер. з нім. Київ : Юніверс, 2001. 280 с. (Філософська думка).
5. Гейзінга Й. Номо Ludens / пер. з англ. О. Мокровольського. Київ : Основи, 1994. 250 с.
6. Гундорова Т. Транзитна культура і постколоніальна травма. Київ : Віхола, 2024. 268, [1] с. (Життя).
7. Деріда Ж. Письмо та відмінність : есе / пер. з фр. В. Шовкуна ; наук. ред. пер. О. Шевченко. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 600 с.
8. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Е. Вінквіста, В. Е. Тейлора ; пер. з англ. В. Шовкуна ; наук. ред. пер. О. Шевченко. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 503 с. URL: <https://archive.org/details/postmodernizm> (дата звернення: 24.08.2026).
9. Жижек С. Погляд навскіс: вступ до теорії Жака Лакана через популярну культуру / пер. з англ. П. Шведа. Київ : Комубук, 2018. 320 с.
10. Зонтаг С. Проти інтерпретації та інші есе : збірка / пер. з англ. В. Дмитрука. Львів : Кальварія, 2006. 317 с.
11. Клековкін О. Ю. Історіографія театру. Напрями. Школи. Методи. Постаті : навч. посіб. Київ : АртЕк, 2017. 335, [1] с.
12. Клековкін О. Ю. Мистецтво: методологія дослідження : метод. посібник / Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. Київ : Фенікс, 2017. 144 с. URL: https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Klekovkin-ART_Methodology-text.pdf (дата звернення: 24.08.2026).
13. Клековкін О. Ю. Театр при столику. Методологія театрознавства : подорожній щоденник / НАМ України, Ін-т проблем сучас. мистец. Київ : Фенікс, 2013. 428, [3] с. URL: [https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Klekovkin TEATR pry STOLYKU.pdf](https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Klekovkin_TEATR_pry_STOLYKU.pdf) (дата звернення: 24.08.2026).
14. Леві-Строс К. Структурна антропологія / пер. з фр. З. Борисюк. Київ : Основи, 1997. 387 с.
15. Паві П. Словник театру / пер. М. Якуб'як. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 640 с.
16. Павличко С. Д. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: складний світ Агата Ангела Кримського / передм. О. Прицака. Київ : Основи, 2016. 398 с.
17. Саїд Е. В. Орієнталізм / пер. з англ. В. Шовкуна. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 511 с.

18. Татаркевич В. Історія шести понять: Мистецтво. Прекрасне. Форма. Творчість. Відтворництво. Естетичні переживання / пер. з пол. В. Корнієнка. Київ : Юніверс, 2001. 366 с. (Філософська думка).

19. Фуко М. Археологія знання / пер. з фр. В. Шовкуна ; ред. М. Москаленко. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 325 с. URL: https://ebooks.znu.edu.ua/index.php?action=url/view&url_id=42200 (дата звернення: 24.08.2026).

20. Lehmann H.-T. Postdramatic Theatre / transl. and with an introduction by K. Jürs-Munby. Abingdon ; New York : Routledge, 2006. 214 p. URL: https://monoskop.org/images/2/2d/Lehmann_Hans-Thies_Postdramatic_Theatre.pdf (дата звернення: 24.08.2026).

Допоміжна література

1. Адорно Т. В. Теорія естетики / пер. з нім. П. Таращука. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 518 с.

2. Барт Р. Фрагменти мови закоханого / пер. М. Філь. Львів : Незалежний культурологічний журнал «Ї», 2006. 283 с. (Бібліотека журналу «Ї»).

3. Безклубенко С. Д. Всезагальна теорія та історія мистецтва. Київ : [б. в.], 2003. 261 с.

4. Беньямін В. Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності. Беньямін В. Вибране / пер. з нім. Ю. Рибачука. Львів : Літопис, 2002. С. 53–97.

5. Бурлака В. Історія образу. Мистецтво 2000-х. Київ : Фонд підтримки візуальних досліджень, 2011. 206 с.

6. Веселовська Г. Постколоніальний дискурс в інсценізаціях сучасної української прози театрами України. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво. 2019. Т. 2, № 1. С. 73–85. DOI: 10.31866/2616-759x.2.1.2019.170750.

7. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. посіб. / Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. Київ : НАКККиМ, 2014. 142 с.

8. Вишеславський Г., Сидор-Гібелинда О. Термінологія сучасного мистецтва: означення, неологізми, жаргонізми сучасного візуального мистецтва України. Paris ; Kyiv : Terra Incognita, 2010. 413 с.

9. Еко У. Роль читача : дослідження з семіотики текстів : зб. есе / пер. з англ. М. Гірняк. Львів : Літопис, 2004. 383 с.

10. Клековкін О. Ю. Театрознавство. Предметне поле : навч. посіб. Київ : Арт Економі, 2019. 126, [1] с.

11. Корнієнко Н. М. Запрошення до хаосу. Театр (художня культура) і синергетика. Спроба нелінійності : монографія / Нац. центр театр. мистецтва ім. Леся Курбаса. Київ : НЦТМ ім. Леся Курбаса, 2010. 257 с.

12. Матвієнко С. Дискурс формалізму: український контекст. Львів : Літопис : Центр гуманітарних досліджень Львів. нац. ун-ту, 2004. 142 с. (Соло триває... нові голоси ; лекція на пошану Соломії Павличко, 2002).

13. Нохлін Л. Чому в нас не було великих художниць? / пер. з англ. М. Андрусик ; післямова А. Ложкіної. Київ : Комубук, 2025. 168 с.

14. Оніщенко О. І. Метамодернізм: теоретична реальність чи «Фігура Філософії»? Науковий вісник Київського національного університету театру,

кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2021. Вип. 27–28. С. 137–144. DOI: 10.34026/1997-4264.27-28.2021.238837.

15. Петрова І. В. Метамодернізм як культурологічна концепція. Питання культурології. 2020. Вип. 36. С. 14–23. DOI: 10.31866/2410-1311.36.2020.221039.

16. Рябчук М. Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності: історичні причини та політичні наслідки : монографія / Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 252 с. URL: https://ipien.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/dolannia_ambivalentnosti.pdf (дата звернення: 24.08.2026).

17. Саїд Е. В. Культура й імперіялізм / пер. з англ. К. Ботанової та ін. ; Укр. наук. ін-т Гарвардського ун-ту, Ін-т Критики. Київ : Критика, 2007. 608 с.

18. Театр: історія, теорія, практика : зб. ст. : пер. з пол. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Каф. театрознавства та акторської майстерності. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 203 с.

19. Хархун В. П. «Два соцреалізми», або проблема інтерпретації «основного методу радянського мистецтва». Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Філологічні науки. 2009. Вип. 85. С. 391–399. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2009_85_48 (дата звернення: 24.08.2026).

20. Шейко В. М., Богуцький Ю. П., Кушнарєнко Н. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посіб. / Харків. держ. акад. культури, Ін-т культурології НАМ України. Харків : ХДАК, 2016. 329 с.

21. Шорске К. Е. Віденський fin-de-siècle: політика і культура / пер. з англ. О. Коцюмбас. Львів : ВНТЛ-Класика, 2003. 320 с.

22. Fischer-Lichte E. The Transformative Power of Performance : A New Aesthetics / transl. by S. I. Jain. London ; New York : Routledge, 2008. 232 p.

Інформаційні ресурси

1. Інституційний репозитарій Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого : повні тексти «Наукового вісника», навчальних посібників, робочих програм і кваліфікаційних робіт ; фонди «Факультет театрального мистецтва» (448 позицій), «Інститут екранних мистецтв» (405), «Загальноуніверситетські кафедри» (167), «Наукова періодика» (36). URL: <https://ir.knutkt.edu.ua/> (дата звернення: 24.08.2026).

2. Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України : розділ «Індивідуальні монографії» ; повнотекстові PDF праць з методології мистецтвознавства і театрознавства (звідти взято три посібники О. Клековкіна). URL: <https://mari.kyiv.ua/publications/monographs/individual-monographs> (дата звернення: 24.08.2026).

3. Електронна бібліотека «Культура України» / Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого : 14 324 оцифровані документи, тематичний каталог «Театральне мистецтво». URL: <https://elib.nlu.org.ua/> (дата звернення: 24.08.2026).

4. Відкритий архів українського медіамистецтва : онлайн-архів української медіаарт-сцени 1960–2020-х рр. ; розділи «Медіа-арт», «Митці», «Міста»,

«Інституції», «Дослідження», «Українська світломузика» ; станом на 24.09.2026 – 78 оцифрованих творів. URL: <https://mediaartarchive.org.ua/> (дата звернення: 24.08.2026).

5. Гендер в деталях : український експертний ресурс із гендерних студій (дослідження, медіа, аналітика, освітні матеріали). URL: <https://genderindetail.org.ua/> (дата звернення: 24.08.2026).

6. Monoskop : міжнародна відкрита бібліотека з теорії мистецтва, медіа і гуманітаристики ; повнотекстові видання з семіотики, структуралізму і перформативних студій (звідти взято текст Г.-Т. Лемана). URL: <https://monoskop.org/> (дата звернення: 24.08.2026).